

YJT-perusteiset kiinniotot Itä-Uudenmaan ja Helsingin poliisilaitoksella

Otto Rajala

11/2018

Tiivistelmä

Tekijä	Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike	
Otto Rajala	Poliisi (AMK) / 2016 -3	
Julkaisun nimi	Julkisuusaste	
YJT-perusteiset kiinniotot Itä-Uudenmaan ja Helsingin poliisilaitoksella	Julkinen	
Ohjaaja	Opinnäytetyön muoto	
Elise Majander	Tutkimuksellinen opinnäytetyö	
Tiivistelmä <p>Poliisin perustehtäviin kuuluu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvominen. Poliisilla on merkittävä laissa annettu toimivalta puuttua ihmisen vapauteen ja koskemattomuuteen. Yleistä järjestystä ja turvallisuutta valvoessaan poliisi joutuu tekemään kiinniottoja. Kiinniotot jaetaan rikosperusteisiin ja poliisilain perusteella tehtäviin kiinniottoihin. Näitä poliisilain perusteella tehtäviä kiinniottoja käsitellään tutkimuksessa YJT-perusteisina kiinniottoina.</p> <p>Tutkimuksessa käsitellään kiinniottojen lisäksi yleisesti poliisin resurssitilannetta, joka osaltaan vaikuttaa kiinniottojen määrään. Opinnäytetyöhön valikoitui kaksi poliisilaitosta: Itä-Uudenmaan ja Helsingin poliisilaitos. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten nämä kaksi laitosta eroavat kiinniottojen osalta. Molemmilla laitoksilla on omat alueelliset eronsa sekä resurssit. Tutkimuskysymyksenä onkin selvittää, mitkä asiat vaikuttavat kiinniottojen tekemiseen ja miten nämä seikat näkyvät tilastoissa.</p> <p>Tutkimus osoittaa, että kiinniottojen määrään vaikuttavia tekijöitä on useita, mutta yksi suurin vaikuttava tekijä on resurssit. Vertailukohteena olevien poliisilaitosten resurssit eroavat toisistaan ja tämä näkyy YJT-perusteisten kiinniottojen määrässä. Poliisi joutuu tänä päivänä priorisoimaan tehtäviään entistä enemmän hälytystehtävien hoitamiseen. Tämä näkyy kiinniottojen vähentymisenä.</p> <p>Tutkimusmenetelmä on määrällinen ja tietoa on kerätty aikaisemmista tutkimuksista, lainsäädännöstä, artikkeleista sekä tilastoista. Tilastot on kerätty Poliisihallituksen tietopalvelusta PolStatilta sekä tilastokeskukselta.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
32	11/2018	AMK2016ONT
Avainsanat <p>Poliisi, YJT, kiinniotot, resurssit, ennalta ehkäisevä toiminta</p>		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 TUTKIMUKSEN TAUSTAT	6
2.1 Tutkimuskysymys ja tavoitteet	6
2.2 Tutkimuksen ongelmat ja luotettavuus	8
2.3 Tutkimusmenetelmä	8
3 YJT – YLEINEN JÄRJESTYS JA TURVALLISUUS	9
3.1 Kiinniottaminen henkilön suojaamiseksi	13
3.1.1 Päähtyneet henkilöt	14
3.1.2 Alaikäiset, vanhukset sekä mielenhäiriöstä kärsivät henkilöt	15
3.1.3 Säilöönoton määrääajat	16
3.2 Rikoksilta ja häiriöiltä suojaaminen	16
3.3 Koti- ja julkisrauhan suojaaminen	18
4 ITÄ-UUDENMAAN POLIISILAITOS	20
4.1 Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen resurssit	21
4.2 Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen YJT-perusteiset kiinniotot 2017	23
4.3 Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen YJT-perusteiset kiinniotot suhteessa partioihin	23
5 HELSINGIN POLIISILAITOS	24
5.1 Helsingin poliisilaitoksen resurssit	25
5.2 Helsingin poliisilaitoksen YJT-perusteiset kiinniotot 2017	26
5.3 Helsingin poliisilaitoksen YJT-perusteiset kiinniotot suhteessa partioihin	26
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA POHDINTAA	27
6.1 Tulokset	27
6.2 Pohdintaa	27
6.3 Loppusanat	29
LÄHTEET:	30

1 JOHDANTO

Tutkimuksessa keskityn poliisin perustoimintaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden turvaajana. Olen päässyt tekemään tätä poliisin perustyötä Poliisiammattikorkeakoulun perusopintoihin kuuluvalla kenttäjaksolla Itä-Uudenmaan poliisilaitokseen kuuluvalla Järvenpään poliisiasemalla. Yleisen järjestyksen- ja turvallisuuden valvonta, jota käytän tutkimuksessani lyhenteenä YJT, tehdään usein hälytystehtävien lomassa tai erillisillä ryhmillä valvonta- ja hälytyssektorilla. Olen rajannut tutkimukseni koskemaan poliisin tämän hetkistä tilannetta Itä-Uudenmaan ja Helsingin poliisilaitoksen alueella. Tutkimuskysymyksenä on selvittää kuinka työllistettyjä partiot ovat näillä kahdella poliisilaitoksella suhteessa niiden resursseihin ja vertailla niitä keskenään.

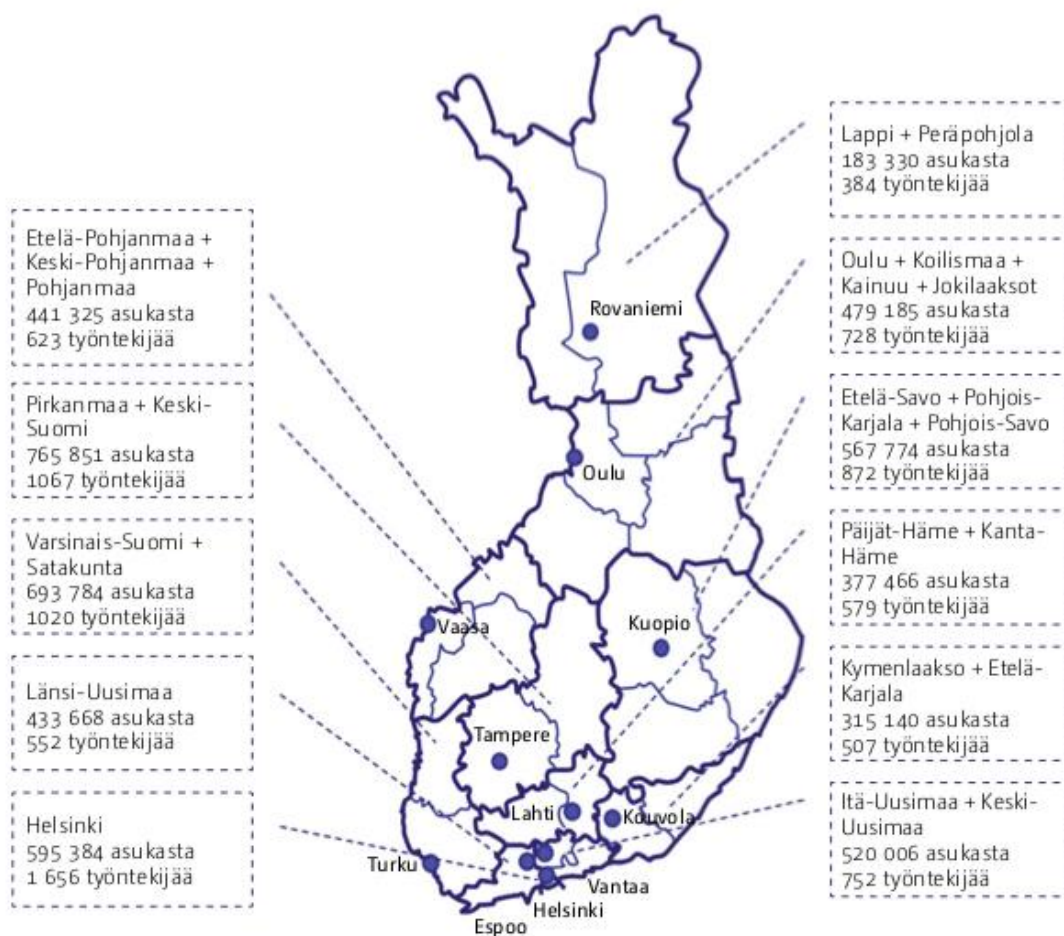
YJT on poliisin tehtävä, jolla se vastaa yleisten paikkojen järjestyksestä ja turvallisuudesta partioimalla, ohjaamalla ja neuvomalla, puuttumalla lainvastaiseen toimintaan sekä hoitamalla hälytystehtäviä (Sisäministeriö 2018). Poliisipartioiden tehdessä YJT-valvontaa, joudutaan puuttumaan ihmisten perusoikeuksiin ja tekemään poliisilain nojalla kiinniottoja. Huomasin oman työharjoitteluni aikana, että YJT:n valvontaan vaikuttavat oleellisesti se, kuinka paljon partioita on ensinnäkin vuoron vahvuudessa ja kuinka nämä ehtivät hälytystehtävien lomassa tekemään itsenäistä valvontaa. On huomattava, että yleinen järjestys ja turvallisuus liittyvät vahvasti myös poliisin hälytystehtäviin eikä vain hälytystehtävien lomassa tapahtuvaan valvontaan.

Poliisin vuosi 2017 -tiedotteessa poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen toteaa, ettei poliisin tehtävien ja toimintamäärärahojen määrä ole oikeassa tasapainossa toisiinsa. Tätä suhdetta ei voida korjata ilman voimavarojen lisäystä. Resurssien puute johtaa siihen, ettei poliisi pysty tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti hoitamaan kaikkia sille kuuluvia tehtäviä.

Sisäministeriön työryhmä on myös vuonna 2009 julkaisemassaan Poliisi 2020-raportissa arvioinut, että vuoteen 2020 mennessä Suomen lisäresurssien tarve on 500 henkilötyövuotta, joka on 5 % vuoden 2008 henkilöstömäärään verrattuna. Henkilöstön lisäyksellä saavutettaisiin muun muassa parempi turvallisuustaso ja kansalaisten luottamus. Resurssien parantuessa poliisin näkyvyys ja kansalaisten turvallisuuden tunne lisääntyisivät. Henkilöstö lisäykset mahdollistaisivat säilyttämään nykyisen

turvallisuustason vuoteen 2020 saakka. Raportissa todetaan, että poliisin toimintaympäristö on muuttunut ja se tulee muuttumaan tulevaisuudessa vieläkin haastavammaksi.

Poliisi on joutunut mukautumaan haasteisiin erilaisilla uudistuksilla. Poliisiorganisaatio onkin käynyt vuosien mittaan kolme suurta hallintouudistusta. Viimeisemmän kehittämishankeen PORA III:sen (2014-2015) tavoitteena on pitää toiminnalliset tulokset sen hetkellä tasolla. Tavoitteeksi asetettiin operatiivisen toiminnan, valvonta- ja hälytystoiminnan, rikostorjunnan ja lupapalveluiden tason säilyttäminen ilman toiminnan vaihtelua. Tavoitteeksi määritettiin vuosien 2009-2011 keskimääräinen taso. Suurimpina muutoksina mainittakoon poliisilaitosten määrän vähentyminen 24:stä 11:sta sekä liikkuvan poliisin lakkautuminen. Esimerkkinä Keski-Uudenmaan poliisilaitos yhdistyi uudistuksen myötä tutkimukseni kohteena olevaan Itä-Uudenmaan poliisilaitokseen. (Rikostorjunnan taso 2018,31.)

Kuva 1. Poliisilaitokset Suomessa. (kuva: Sisäministeriö 2012)

Tutkimusten perusteella vaikuttaisi siis siltä, ettei poliisin resursseja tulisi ainakaan pienentää, jotta se pystyy vastaamaan nykyisiin ja tulevaisuuden haasteisiin. Aihetta onkin käsitelty vuosien mittaan useasti eri medioissa eduskuntaa myöten, jossa päätetään poliisin budjetista vuosittaisessa kehysriihessä. Poliisin resurssit heijastelevat siihen, miten se kykenee hoitamaan sille laissa asetettuja tehtäviä. Sisäministeriön hallinnonalan visio on olla Euroopan turvallisim ja yhdenvertaisin maa (Poliisin toiminta- ja taloussuunnitelma 2015,3.)

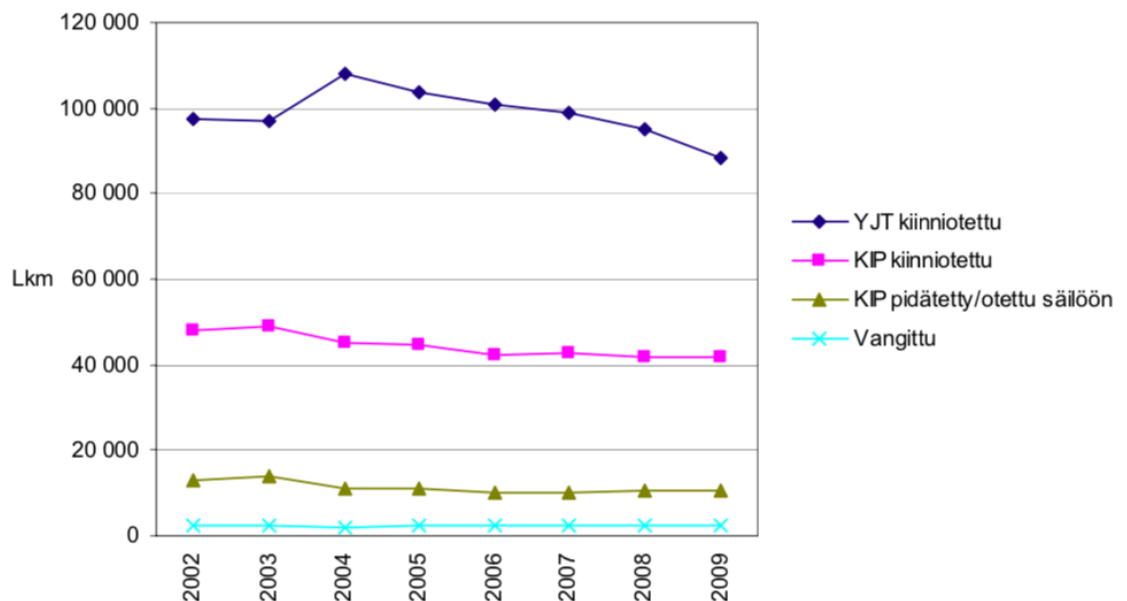
Tätä suomi varmasti tällä hetkellä onkin, mutta kansalaisten turvallisuuden tunne on jo kääntymässä laskuun (Hyvä elämä – turvallinen arki 2017, 13). Poliisin näkyvyydellä voi olla myös osansa tähän. Aikoinaan poliisi päivysti kaduilla ja oli vahvasti näkyvillä. Nykyään poliisilla ei resurssien puolesta ole varaa pitää virkamiehiä samalla tavalla kaduilla kansalaisten parissa. Toki suurimmilla kaupungeilla on omia YJT-ryhmiä, jotka partioivat keskustojen ydinalueilla. Esimerkkinä voidaan mainita Helsingin poliisilaitos, jolla on oma YJT-Pro -ryhmä. Tällainen erillinen YJT-ryhmä helpottaa poliisin toimintaa, mutta vaatii resursseja joita ei jokaisella Suomen poliisilaitoksella ole.

Poliisi tekee myös ennaltaehkäisevää työtä. Moni varmasti muistaa nuoruudestaan koulupoliisit, jotka kävivät valistamassa niin ala-asteikäisiä, kuin vanhempiakin nuoria. Poliisi on kuitenkin joutunut vähentämään vierailuitaan kouluissa resurssien pienentyessä. Imatralaisessa 29.10.2014 todetaan pahoinpitelyjen lisääntyneen poliisin näkymättömyyden vuoksi. Koulupoliisin työ koetaan tärkeäksi, mutta siihen ei riitä enää muulta työltä aikaa. Poliisin mukaan paras tapa on kohdata nuoret kouluissa ja murtaa oppilaiden ennakkoluuloja ja asenteita. Artikkelin mukaan poliisi saakin pyyntöjä kouluille jatkuvasti, mutta tarpeeseen ei ole pystytty vastaamaan.

Poliisi onkin vastannut tähän ongelmaan perustamalla ennaltaehkäiseviä ryhmiä. Ryhmillä pyritään vaikuttamaan ennaltaehkäisevästi erityisesti nuoriin, jotka oireilevat rikoksia tekemällä. Esimerkiksi Helsingin poliisilaitoksella on oma ennalta ehkäisevää työtä tekevä ankkuritiimi ja Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella juuri aloittanut EET-ryhmä. Nämä ryhmät koostuvat poliiseista, sekä sosiaali- ja terveystoimen ammattilaisista. Yhteistyöllä saavutetaan kokonaisvaltaisempi kuva nuoresta, jolla on usein hyvin vaikea elämäntilanne poliisin kohdatessa tämän. Ryhmän tavoitteena on olla helposti tavoitettavissa ja katkaista yksilön orastava rikoskierre. (Poliisi 2018b.)

Ennaltaehkäisevää työtä on myös tutkimuksen aiheena oleva yleinen järjestys ja turvallisuus. Poliisi pyrkii ennaltaehkäisemään rikoksia ja järjestyshäiriöitä toimimalla yhteistyössä alueen yhteisöjen, asukkaiden ja eri viranomaisten kanssa (Poliisi 2018c). YJT on näkyvää valvontaa, jolla voidaan ennaltaehkäistä rikoksia. Helsingin poliisilaitoksen vuoden 2017 toimintakertomuksessa todetaan kohdennetun näkyvän valvonnan estäneen vuoden aikana vajaat 700 pahoinpitelyä. Poliisin resurssit näyttäisi korreloivan YJT:n valvontaan. Tämä voidaan todeta vertailemalla poliisien määrää suhteessa kiinniottoihin viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Vuonna 2017 poliisi teki 54 583 YJT-perusteista kiinniottoa, joka on noin 25 000 vähemmän kuin vuonna 2010. Kiinniottojen lukumäärä näyttäisi pienentyvän myös vuonna 2018. (PolStat.) Poliisien määrä on vähentynyt samassa suhteessa. Vuonna 2010 poliiseja oli 7876 ja 2017 vain alle 7200. Suomen poliisien lukumäärä on pieni myös verrattuna muihin Euroopan maihin. Suomessa onkin Euroopan vähiten poliiseja per kansalainen. Suomessa yhtä poliisia kohden on 800 asukasta, kun taas Euroopan keskiarvo on 400 asukasta yhtä poliisia kohden. (SPJL 2018.) Myös muissa pohjoismaissa suhdeluku on pienempi ja näissä suhteellinen väestönmäärä poliisia kohden on vähentynyt, kun taas Suomessa se on lisääntynyt (Poliisi 2020,121).

Kuva 2. Kiinniotettujen, pidätettyjen, säilöön otettujen ja vangittujen määrät 2002-2009 (lkm). (kuva: Sisäministeriö 2010)

Poliisiammattikorkeakoulun vuoden 2018 poliisibarometrin mukaan 88% vastaajista kokee, että poliisi kykenee pääosin takaamaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden. Merkittävää on se, että kyselytulokset ovat olleet hyviä jo jonkin aikaa. Negatiivistakin kuitenkin löytyy. Tutkimuksessa käy ilmi, että melkein joka viides on kokenut virheitä arkisessa poliisitoiminnassa. Tällaista on ollut esimerkiksi poliisin kyky hoitaa järjestyshäiriöitä. Tulos on tästä huolimatta pääosin positiivinen ja kansalaiset luottavat poliisin toimintaan YJT:n valvonnassa. Sisäministeri Kai Mykkäsen mukaan poliisi on priorisoinut toimintaansa oikein ja hoitanut kansalaisten kannalta katsottuna tärkeimmät tehtävät jopa erinomaisesti (Sisäministeriö 68/2018).

Kyselyn mukaan poliisin resurssipula ei siis näyttäisi vaikuttavan kansalaisten luottamukseen poliisin kykyyn hoitaa sen tehtäviä. On kuitenkin syytä pohtia, pystytäänkö kansalaisten luottamus säilyttämään myös tulevaisuudessa, jos poliisin resurssit eivät ole tasapainossa sen tehtävien kanssa.

SPJL:n lehdistötiedotteessa 25.10.2017 otetaan kantaa vähäisiin resursseihin, joka on johtanut henkilöstön uupumiseen ja turhautumiseen. Liittokokous muistuttaa, ettei Suomen sisäistä turvallisuutta rakenneta panostamalla kalustoon ja it-ratkaisuihin. Turvallisuuden kannalta olennaisinta olisi panostaa ennaltaehkäisevään työhön, johon ei tämän hetkisillä resursseilla ole mahdollisuutta.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTAT

2.1 Tutkimuskysymys ja tavoitteet

Tutkimuksen aiheen olen saanut Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella työskentelevältä kenttäjohtajalta. Hänen kantavana ajatuksena oli selvittää miten työllistettyjä poliisipartiot ovat poliisilaitoksilla. YJT-perusteiset kiinniotot kun ovat poliisin perustyötä ja sitovat poliisia pitkäksikin aikaa tehtävälle. Mielestäni aihe on hyvä ja sen tutkiminen mielekäästä sekä informatiivista. Alun perin ajatuksena oli tutkia kaikkien poliisilaitoksien YJT-perusteiset kiinniotot, mutta minua ohjeistettiin keskittymään pienempään osaan poliisilaitoksia, jotta tutkimuksesta ei tulisi liian laaja.

Päädyin siis tutkimaan kahta maantieteellisesti hyvinkin lähellä toisiaan sijaitsevaa Itä-Uudenmaan - ja Helsingin poliisilaitosta. Vaikka kyseiset poliisilaitokset sijaitsevatkin lähellä toisiaan, on niissä molemmissa omat erityispiirteensä. Molemmat laitokset eroavat toisistaan toimintatavoiltaan, alueiltaan, resursseiltaan sekä kipupisteiltään. Tutkimuksessani vertailen tilastoiden avulla resursseja suhteessa kiinniottoihin. Tästä saadaan aikaiseksi tutkimustulos, jolla voidaan esittää kiinniottojen määrällä, kuinka paljon kiinniottoja kyseisillä poliisilaitoksilla tehdään.

Tuon tutkimuksessani esiin myös Suomen poliisin resurssitilannetta. Resursseilla on suuri merkitys poliisin toimintakykyyn ja onkin oleellista ymmärtää, mikä on poliisin tilanne myös valtakunnallisesti. Suomen poliisin hälytysvalmiutta on selvitetty vuonna 2007 sisäministeriön tilaamalla järjestyspoliisitoiminnan tilan selvityshankkeella. Selvityshankkeesta käy ilmi, että hälytyspartioiden määrä vaihtelee suhteessa asukkaisiin lääneittäin ja useimmilla poliisilaitoksilla on huonot valmiudet tehdä teemavalvontaa. Teemavalvonnalla tarkoitetaan esimerkiksi etukäteen suunniteltua liikennevalvontaa tai kaupungin keskustoissa tehtyä huume- tai ulkomaalaisvalvontaa. Selvityshankkeen mukaan poliisi on pääosin saavuttanut tavoitellun toimintavalmiusajan A- ja B-kiireellisyysluokan hälytystehtävissä, mutta siinä on suuria alueellisia eroja. Hälytyspartioiden lukumäärä ja ajoetäisyydet vaikuttavat oleellisesti toimintavalmiusaikaan. Poliisin hälytystehtävät on jaettu kolmeen kiireellisyysluokkaan, joista A on korkein kiireellisyys, B kiireellinen ja C kiireetön (Poliisi 2015).

Nykyinen tilanne on se, että poliisin toimintavalmiusaika A-kiireellisyysluokan tehtävissä on noin kymmenen minuuttia. Poliisihallituksen antamassa selvityksessä eduskunnan hallintovaliokunnalle on arvioitu, että vuonna 2020 poliisi ehtii kiireellisissä hälytystehtävissä paikalle keskimäärin 14 minuutissa. Suomessa on jo tällä hetkellä 136 kuntaa, joissa avun saanti kestää keskimäärin yli 30 minuuttia hälytyksestä. (Poliisi 2018a.)

Vuoden 2007 selvityksestä on nyt kulunut jo yli kymmenen vuotta, mutta siinä havaitut kipupisteet ovat edelleen konkreettisia. Välimatkat ovat joillakin poliisilaitoksilla kasvaneet ja resurssit pienentyneet kymmenen vuoden aikana. Tämä ei voi olla vaikuttamatta myös yleisen järjestyksen- ja turvallisuuden valvontaan ja näin ollen YJT-perusteisiin kiinniottoihin.

Aikaisemmissa opinnäytetöissä ei ole tutkittu tutkimaani aihetta samasta näkökulmasta. Yleisesti kiinniottoa ja niiden perusteita on tutkittu poliisipäälylystön opinnäytetöissä sekä pro gradu –tutkielmissa. Näistä opinnäytetöistä viitataan tutkimukseni kiinniottoperusteissa erityisesti Lehden 2013 pro gradu –tutkielmaan ja Kuokkasen poliisipäälylystön tutkinnon A-osan opinnäytetyöhön. YJT:n valvontaa on tutkittu myös AMK –pohjaisissa opinnäytetöissä, mutta niissä tutkimus on keskittynyt johonkin tiettyyn tapahtumaan tai YJT-ryhmän toimintaan.

2.2 Tutkimuksen ongelmat ja luotettavuus

Tutkimustulos on itsestään luotettava, koska se perustuu tilastoihin. Tilastot ovat faktaan perustuvaa tietoa, jonka olen pyrkinyt esittämään informatiivisesti tutkimuksessani. Ongelmallisinta tutkimuksessani on selittää tilastoissa esiin tulevia eroja, koska muuttujia on hyvinkin paljon. Tutkimukseni poliisilaitokset eroavat toisistaan, joten niiden vertailussa tulee huomioida niiden omat erityispiirteensä. Näitä erityispiirteitä tuon esiin myös pohdinnoissani, joissa pyrin selittämään vallitsevia eroja. Tulos ei ole tyhjentävä eikä vertailukelpoinen yksinään. Kuten olen jo aikaisemmin maininnut, tuloksessa joudutaan ottamaan huomioon poliisilaitosten erityispiirteet.

Tutkimuksessani käyttämäni tilastot olen pyytänyt poliisihallituksen tietopalvelusta PolStatilta, joka on osa Poliisiammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämisosastoa. Popsatin tarkoituksena on tuottaa tilastoja ja raportteja, sekä toimia tietovarastona niin poliisille, kuin ulkopuolisillekin tietoa tarvitseville (Poliisiammattikorkeakoulu). Olen käyttänyt tutkimuksessani myös tilastokeskukselta saatavia tilastoja. Nämä tilastot ovat myös kaikkien kansalaisten käytettävissä. Tilastotietoa löytyy paljon ja omaa aihettani koskien sitä on runsaasti hyödynnettävissä.

2.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmän valinta oli jokseenkin selvä, koska tiesin jo tutkimuksen aihetta valittaessa, että sen tietopohja perustuu tilastoihin. Tutkimustani pohjustan lainopillisella kirjallisuudella, tutkimuksilla, raporteilla ja artikkeleilla. Tutkimusmenetelmäksi valikoitui siis kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus sopii työhöni, koska sen avulla voin kuvata muuttujien välisiä suhteita ja eroja.

Määrällisessä tutkimuksessa kerättyä tietoa tarkastellaan numeerisesti ja sen avulla voidaan vastata kysymykseen *kuinka paljon*. Määrällisen tutkimustuloksen tulee olla objektiivinen, näin ollen tutkija ei itse vaikuta tutkimustulokseen. Objektiivisuus voidaan erotella kahteen eri osa-alueeseen. Tutkimustulos esitetään havaintoina ja tunnuslukuina. Tämän jälkeen tulokset tulkitaan. Määrällisen tutkimuksen pohjana tulee olla jokin tutkimusongelma eli hypoteesi. Tällainen hypoteesi on väite joka voi sisältää selityksen tai ratkaisun asioiden välisistä syistä, yhteyksistä ja eroista. (Vilkkä 2007, 13-14.)

Tutkimukseni on sisällöltään vertaileva tutkimus, jonka tarkoituksena on ymmärtää vallitseva tilanne kahden poliisilaitoksen avulla. Aineistona tutkimuksessani toimivat tilastot, joita tarkastelen numeerisesti. Tätä laadullista aineistoa pyrin tulkitsemaan ja selittämään.

3 YJT – YLEINEN JÄRJESTYS JA TURVALLISUUS

Poliisilaki 1 § 1. mom.

Poliisin tehtävä on oikeus –ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen.

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden toimivaltuudet ja toimintaa ohjaavat periaatteet on määritelty pääosin poliisi-, pakkokeino- ja esitutkintaleissa. Poliisia ohjaa lainsäädännön lisäksi myös poliisietiikka ja osaltaan kansalaisten odotukset. Poliisille säädetyistä tehtävistä säädetään poliisilaissa. Poliisilain tarkoitus on ennen kaikkea ennalta ehkäistä mahdollisia yleistä järjestystä ja turvallisuutta uhkaavia tekoja sekä rikoksia. Lainvalmistelutöissä on korostettu poliisin roolin tärkeyttä ennaltaehkäisevässä toiminnassa sekä turvallisuuden ylläpitämisessä. (Kuokkanen 2010,14.)

Poliisi ylläpitää siis yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Suomen historian alkutaipaleella sisäinen turvallisuus nähtiin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden voimassa pitämisenä, jolla torjuttiin yksityistä ja yhteiskuntaa uhkaavia vaaroja valtion käsky- ja pakkovallan avulla (Hyvä elämä – turvallinen arki 2017,10). Yleinen järjestys ja turvallisuus katsotaan

olevan vakiintunut käsite suomalaisessa yhteiskunnassa, sekä poliisin tehtävänkuvauksessa. Poliisin velvollisuus on yleisen järjestyksen- ja turvallisuuden valvonnan lisäksi turvata ihmisten yksityinen turvallisuus niin yleisellä, kuin yksityisessäkin paikassa. Poliisia ohjaa yleiset periaatteet ja niistä säädetään poliisilaissa. Uudessa poliisilaissa, joka on tullut voimaan 2011, on haluttu säännellä entistä täsmällisimmin perus- ja ihmisoikeuksien suoja samalla huomioon-ottaen rikostorjunnan tarpeet. Poliisilaissa mainitut periaatteet ovat perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, sekä suhteellisuus-, vähimmän haitan- ja tarkoitussidonnaisuuden periaate. (HE 224/2010.)

Yleisellä järjestyksellä ja turvallisuudella tarkoitetaan sellaista normaalia tilaa, jossa keskivertokansalainen voi normaalisti kanssa käydä muiden ihmisten kanssa. Kansalaisen tulee sietää elämässään hieman epäjärjestyä, mutta ei kuitenkaan siten, että kyseeseen tulee rangaistava teko tai rikos. Poliisi ei voi täten puuttua kaikkiin pienimpiin häiriöihin, eikä tähän pystyisikään. YJT:n sisältö tulee määritellä eri tilanteissa tapauskohtaisesti, koska esimerkiksi erilaisilla yleisötapahtumilla on erilaiset sisällölle asetetut vaatimukset. Tämän tekee hankalaksi se, että harvoin kaikilla tilanteessa olevilla vallitsee täysi yhteisymmärrys siitä, mikä tilanteessa on sopivaa ja mikä ei. YJT:n voidaan katsoa muuttuneen samalla kuten aikakin. Ihmiset suvaitsevat nykyään hyvinkin erilaista käytöstä ja ilmapiiri on sallivampi erilaisuudelle. (Lehti 2013,40.)

Poliisi pyrkii ensisijaisesti säilyttämään yleisen järjestyksen ja turvallisuuden neuvoin, kehotuksin ja käskyin (Poliisilaki 1:6 §). Tämä ei kuitenkaan aina riitä ja poliisi joutuukin yleistä järjestystä ja turvallisuutta valvoessaan tekemään kiinniottoja. Kiinniotot voidaan jakaa kahteen eri kategoriaan. YJT-perusteisia kiinniottoja ohjaa poliisilaki, jolloin ei yleensä epäillä rikosta. Rikosperusteisia kiinniottoja ohjaa esitutkinta- ja pakkokeinolaki. Näiden kahden välillä ei ole selvää linjaa vaan poliisilakia voidaan joutua soveltamaan myös silloin, kun rikos saattaa olla tekeillä tai se on jo tapahtunut. (Kuokkanen 2010,14.)

Kiinniottamisella poliisi rajoittaa henkilön vapautta. Toimenpiteellä on työllistävä vaikutus, koska se voi sitoa poliisia pitkäksikin aikaa tehtävälle. Tehtävän pituuteen vaikuttavat esimerkiksi suuret välimatkat, kun partio kuljettaa kiinniotettua poliisivankilaan. Tilanne voi olla myös se, että poliisivankila ei syystä tai toisesta ole käytössä, jolloin etäisyydet kasvavat entisestään. Kynnys kiinniottojen tekemiseen voi

kasvaa, jos partiolla on tiedossa tunnin mittainen juopuneen kansalaisen kuljetustehtävä. Myöskin hälytysvalmiudessa olevien partioiden määrä vaikuttaa siihen, joudutaanko sen hetkiset resurssit priorisoimaan hälytystehtävien hoitamiseen. Poliisimiesten henkilökohtaiset erot vaikuttavat osaltaan myös kiinnioton kynnyksen määräytymiseen, koska YJT-perusteisissa kiinnioissa päätöksen tekee poliisimies, jolloin tämä käyttää omaa harkintaansa kiinnioton tekemisessä.

YJT-perusteisiin kiinniottoihin on säädetty poliisilaissa erilaisia toimivaltasäädöksiä. Kaikilla poliisilain pykälillä on eroja ja niiden ymmärtäminen on hyvin tärkeää kiinnioton kynnystä määriteltäessä. Poliisilta edellytetään myös pykälien taustalle kytkeytyvien perusoikeuksien hallitsemista (Poliisilaki 1:2 §). On huomattava, että vaikka usein tilanteissa päästään samaan lopputulokseen – kiinniottoon, on niiden soveltamisedellytyksissä eroja.

Poliisilain perusteella tehtävistä YJT-perusteisista kiinnioista poliisi tekee eniten rikoksilta ja häiriöltä suojaamiseksi (Poliisilaki 2:10.2), henkilön suojaamiseksi (Poliisilaki 2:2.1.) sekä kotirauhan piiriin kuuluvan tilan tai muun paikan suojaamiseksi (Poliisilaki 2:5.3). Eniten kiinniottoja vuonna 2017 tehtiin Helsingin poliisilaitoksen alueella, seuraavaksi Sisä-Suomen- ja Itä-Uudenmaan poliisilaitoksissa. Valtakunnallisesti poliisi teki 2017 rikoksilta ja häiriöltä suojaamiseksi 32 953 kiinniottoa, henkilön suojaamiseksi 19 161 kiinniottoa ja kotirauhan piiriin kuuluvan tilan tai muun paikan suojaamiseksi 2 384 kiinniottoa (PolStat).

Taulukko 1. YJT-perusteiset kiinniotot valtakunnallisesti 2017

KIINNIOTTAMINEN, HENKILÖN SUOJAAMISEKSI (PoliisiL 2:2.1)	19 161
KIINNIOTTO JULKISRAUHAN PIIRIIN KUULUVIEN ALUEIDEN SUOJAAMISEKSI (PoliisiL 14:3)	33
KIINNIOTTO KOTIRAUHAN PIIRIIN KUULUVAN TILAN TAI MUUN PAIKAN SUOJAAMISEKSI (PoliisiL 2:5.3)	2 384
KIINNIOTTO, HAJAANTUMIS- TAI SIIRTYMISMÄÄRÄYSTÄ NISKOITTELEVAN (PoliisiL 2:9.2)	5
KIINNIOTTO, HENKILÖLLISYYDEN SELVITTÄMISEKSI (PoliisiL 2:1.3)	43
KIINNIOTTO, RIKOKSILTA JA HÄIRIÖILTÄ SUOJAAMISEKSI (PoliisiL 2:10.2)	32 935
MUUN KUIN VANGITTAVAN TAI SÄILÖÖNOTETTAVAN KIINNIOTTO, MUUN VIRANOMAISEN ETSINTÄKUULUTUS (PoliisiL 12:2)	8
NOUTOON LIITTYVÄ KIINNIOTTO, POLIISITUTKINTAAN KUTSUTTU JÄTTÄNYT KUTSUN NOUDATTAMATTA (PoliisiL 39:2)	3
VANGITTAVAN TAI SÄILÖÖNOTETTAVAN ETSINTÄKUULUTETUN KIINNIOTTO, MUUN VIRANOMAISEN ETSINTÄKUULUTUS (PoliisiL 12:1)	8
PAKKOKEINON YLEISPERUSTE(KAIKKI PK LAJIT)	54 583

Lähde: PolStat 9/2018

Muita YJT-kiinniottoperusteita ovat julkisrauhan piiriin kuuluvien alueiden suojaaminen (Poliisilaki 14:3), hajaantumis- tai siirtymismääräyksen niskoittelu (Poliisilaki 2:9:2), kiinniotto henkilöllisyyden selvittämiseksi (Poliisilaki 2:1.3), muun kuin vangittavan tai säilöönnotettavan kiinniotto (Poliisilaki 12:2), noutoon liittyvä kiinniotto (Poliisilaki 39:2) ja vangittavan tai säilöönnotettavan etsintäkuulutetun kiinniotto (Poliisilaki 12:1). Näiden kiinniottoperusteiden lukumäärät ovat marginaalisia verrattuna edellä mainittuihin, joten tämän vuoksi keskityn tutkimuksessani vain henkilön suojaamisen, rikoksilta ja häiriöltä suojaamisen sekä kotirauhan piiriin kuuluvan tai muun paikan suojelemiseen kiinniottoperusteluihin ja lainsäädäntöön.

3.1 Kiinniottaminen henkilön suojaamiseksi

Poliisilaki 2 luku 2 § 1. mom.

Poliisimiehellä on oikeus ottaa kiinni henkilö hänen suojaamiseen henkeä, ruumiillista koskemattomuutta, turvallisuutta tai terveyttä välittömästi uhkaavalta vakavalta vaaralta, jos henkilö ei kykene pitämään huolta itsestään eikä vaaraa voida muuten poistaa tai henkilöstä huolehtia muilla keinoin.

Kiinniottaminen henkilön suojaamiseksi voidaan katsoa olevan poikkeava pykälä siinä mielessä, koska siinä poliisille mainitut tehtävät eivät ole poliisin toiminnan perusydintä, eli yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen ylläpitämistä (Lehti 2013, 35-36).

Momentissa säädetyllä tavalla poliisilla on oikeus ottaa kiinni sellainen henkilö, joka on vaarassa tai ei muuten pysty huolehtimaan itsestään. Kiinniotosta tekee poikkeavan se, että kiinnioton kohteena on vaaran kohde. Tämä selittyy sillä, että usein vaaran kohde ja tekijä ovat yksi ja sama henkilö. Jos henkilö aiheuttaakin vaara itselleen sekä muille, tulee sovellettavaksi poliisilain 2 luku 10 §. Suojattavat oikeushyvät henki, ruumiillinen koskemattomuus, turvallisuus ja terveys ovat samat kuin perustuslain 7 §:ssä turvatut perusoikeudet (Lehti 2013,34.)

Poliisilaki 2 luku 2 §:ssa on säädetty, ettei kiinniottoa tule tehdä ensisijaisesti, vaan vaara tulisi ensisijaisesti poistaa muulla keinoin. Kiinniotolla puututaan aina henkilön henkilökohtaiseen vapauteen, joten poliisilaissa mainitut periaatteet tulevat myös tässä kyseeseen. Kiinniottoa ei voida tehdä siis kevein perustein. Poliisilaissa ei ole erikseen määritelty, miten vaara tulisi poistaa, jos henkilön poistaminen ei ole mahdollista. Kiinniotto tulee kyseeseen vain, jos uhka kohdistuu kiinniotettavan henkeen, ruumiilliseen koskemattomuuteen, turvallisuuteen tai terveyteen.

Lehti (2013) toteaa, että Hallituksen esityksessä 57/1994 mainittujen lievempien keinojen käyttö on kyseenalaista, koska poliisin ottaessa esimerkiksi avaimet rattijuopolta, poliisi

tekee takavarikkoon rinnastettavan toimenpiteen, joka on myös omaisuudensuoja ja samalla perusoikeus.

Säännöksen mukaisella muulla vaaran poistamisella voidaan tarkoittaa esimerkiksi ajoneuvoon pyrkivän henkilön ajoon lähdön estämistä ottamalla ajoneuvon avaimet tilapäisesti poliisimiehen tai muun henkilön haltuun (HE 57/1994).

3.1.1 Päähtyneet henkilöt

Valvonta- ja hälytyssektorilla toimiva poliisi soveltaa tätä laissa säädettyä kiinniottoa eniten päähtyneenä oleviin kansalaisiin, joka ei kuitenkaan yksinään riitä kiinnioton syyksi. Päähtymystilan tulee esimerkiksi olla sellainen, ettei henkilö pysty tosiasiallisesti huolehtimaan itsestään. Kiinniottoon voivat vaikuttaa myös esimerkiksi olosuhteet, jolloin päähtyneen jättäminen ulos pakkaseen olisi riski tämän terveydelle. Vuonna 2017 poliisi teki 54 600 päähtyneisiin kohdistuvia säilöönottoja (Tilastokeskus 2018).

Päähtyneiden kiinniottoa onkin pidetty aikanaan YJT-valvonnan mittarina. Poliisin säilöönnotot laskivat oleellisesti vuodesta 1987 vuoteen 1994. Tähän syynä katsotaan olevan parantunut päihdehuoltojärjestelmä sekä asunnottomien määrän puolittuminen. Kolmantena tekijänä katsotaan olleen anniskelupaikkojen lisääntyminen, jolloin puistojen penkeiltä istuvat kansalaiset siirtyivät nauttimaan alkoholia valvottuihin sisätiloihin. Putkayöt ovat vähentyneet selvästi vuodesta 2010, jolloin säilöönottoja tehtiin noin 79 000 ja vuonna 2014 enää vain 61 000. Vähentymiseen katsotaan vaikuttaneen tapajuoppojen poismeno sekä vakioasiakkaiden vähentyminen. (Muttilainen&Potila 2016,83.)

Putkaoiden voidaan katsoa myös vähentyneen muista syistä. Poliisihallitus onkin luonnehtinut kiinniottojen vähentymistä dramaattiseksi. Poliisitarkastaja Ari Järvenpää toteaa Helsingin Sanomien artikkelissa 27.7.2018 poliisin turvautuvan nykyään putkaan viimeisenä vaihtoehtona. Poliisipartio saattoi Järvenpään mukaan joskus menneisyydessä kerätä kaupungilla kaikki päähtyneet kyytiin ja vei näitä jopa kuusi tai seitsemän kerralla putkaan. On myös mahdollista, että kiinniottot ovat vähentyneet, koska poliisivankiloita on lakkautettu, eikä poliisi voi välttämättä lähteä kuljettamaan päähtynyttä kymmenien tai satojen kilometrien päähän. Sisä-Suomen poliisilaitoksen komisario Juha Mäntynen kertoo

samaisessa artikkelissa esimerkin partiosta, joka lähti kuljettamaan yhtä ihmistä putkaan, sitoen sen tehtävälle jopa kahdeksi tunniksi. Partio ei voinut tämän vuoksi hoitaa muita sille annettuja tehtäviä. Tämä heijastelee Mäntysen mukaan siihen, kuinka nopeasti poliisi pystyy hoitamaan hälytystehtäviä.

Aika ajoin on ollut paljon keskustelua siitä, kuuluuko poliisille päihteiden käyttäjien ongelmaryhmän kuljettaminen vai tulisiko niin sanottu ”juoppokaus” ulkoistaa muulle toimijalle. Sisäasian-, sosiaali- ja terveysministeriö (2011,70) on yhteisessä työryhmässä todennut, että tämän pykälän perusteella olevat kiinniotetut kuuluvat enimmäismäärin muille toimijoille. Raportissa todetaan, että jos päihtyneestä henkilöstä ei voida muuten huolehtia, eikä tämä aiheuta häiriötä tulisi henkilö toimittaa hoitopaikkaan tai selviämisasemalle. Noponen (2005,8) on tutkimuksessaan todennut poliisin vähentäneen aktiivisesti kiinniottojen määrää nostamalla päihtymistilan kynnystä. Säilöönottotilastoihin vaikuttavat myös monet muut tekijät kuten poliisin resurssit, painopisteet, sääolot sekä yleinen suvaitsevaisuus päihtyneitä kohtaan.

3.1.2 Alaikäiset, vanhuksat sekä mielenhäiriöstä kärsivät henkilöt

Alaikäisiä ja vanhuksia kiinniottaessa tulee huomioida säilöönoton pituus ja tarpeellisuus. Säilöönoton tulisi kestää vain sen ajan, kunnes heidät saadaan sopivampaan ja turvallisempaan kohteeseen. Alaikäiset tulisi saada viipymättä luovutettua vanhemmille tai muussa tapauksessa sosiaaliviranomaiselle (Kuokkanen 2010,19).

Poliisilaki 1 luku 2 § 2. mom

Jos 1 momentin mukaan kiinni otettu on alle 18-vuotias, hänet on viipymättä luovutettava huoltajalleen tai, jollei se ole mahdollista, lastensuojeluviranomaiselle. Muun kiinni otetun on annettava poistua heti, kun kiinniottamisen tarve on lakannut, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua kiinniottamisesta.

Alaikäisen luovuttaminen huoltajille onkin parempi vaihtoehto normaalitilanteessa, jolloin huoltaja tulee hakemaan päihtyneen nuoren ja vie tämän kotiin. Toinen vaihtoehto on viedä nuori poliisin toimesta kotiin (Halme ym 2014,56).

Mielenhäiriöistä kärsivät henkilöt ovat yleisesti uhanneet itsemurhalla tai yrittäneet sitä. Tämän kaltaiset henkilöt ovat ensisijaisesti terveyshuollon asiakkaita, mutta tilanne voi vaatia myös poliisin toimia. Usein tilanne voi olla se, että lääkäri ei voi tehdä mielentilan arviointia henkilön päihtymyksestä johtuen ja tämän vuoksi pyytää viemään henkilön ensin putkaan selviämään ja tämän jälkeen takaisin mielentilan arviointiin. Onkin kiistanalaista, tulisiko poliisin ottaa tämän perusteella henkilöä säilöön. Ongelmaksi voi kuitenkin muodostua henkilön aggressiivinen käytös hoitohenkilöä kohtaan, jolloin voidaankin katsoa viisaammaksi ottaa tämänkaltaiset henkilöt ensin poliisin suojaan, jos säilöön ottaminen on mahdollista henkilön terveydentilan puolesta. (Kuokkanen 2010,20.)

3.1.3 Säilöönoton määräajat

Poliisilain 2 luvun 2 §:n mukaan, alle 18-vuotiaan tulee antaa poistua heti, kun kiinnioton tarve on lakannut ja viimeistään 24 tunnin kuluttua kiinniottamisesta. Poliisi voi kuitenkin pitää henkilöä kiinniotettuna seuraavaan aamuun, jos tätä ei ole päästetty klo 20:een mennessä. Tämä edellyttää tarvetta suojella henkilön henkeä ja terveyttä, asunnon tai yösijan puuttumista tai jotain muuta vastaavaa syytä. Määräajan tultaessa täyteen eikä kiinniotettu pysty edelleenkään huolehtimaan itsestään, voi poliisi joutua toimittamaan henkilö lääkärin tarkastettavaksi mielenterveyslain (1116/1990) 30 §:n mukaisesti (Halme ym 2014,57.)

3.2 Rikoksilta ja häiriöiltä suojaaminen

Poliisilaki 2 luku 10 §

Poliisimiehellä on oikeus poistaa paikalta henkilö, jos hänen uhkaustensa tai muun käyttäytymisensä perusteella on perusteltua syytä olettaa tai hänen aikaisemman käyttäytymisensä perusteella on todennäköistä, että hän syyllistyisi henkeen, terveyteen, vapauteen, kotirauhaan tai omaisuuteen kohdistuvaan rikokseen taikka aiheuttaisi huomattavaa häiriötä tai välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Henkilö voidaan ottaa kiinni, jos paikalta poistaminen on todennäköisesti riittämätön toimenpide eikä rikosta voida muuten estää taikka häiriötä tai

vaaraa muuten poistaa. Kiinni otettu voidaan pitää säilössä niin kauan kuin on todennäköistä, että hän syyllistyy 1 momentissa tarkoitettuun rikokseen taikka aiheuttaa häiriötä tai vaaraa, kuitenkin enintään 24 tuntia kiinniottamisesta.

Poliisimies voi suojella henkilöä tai vartioida paikkaa 1 momentissa tarkoitetun rikoksen estämiseksi tai keskeyttämiseksi.

Rikoksilta ja häiriöltä suojaaminen on hyvin monikäyttöinen ja keskeinen osa poliisilakia. Säännöstä käytetään niin rikosten estämistilanteissa kuin myös kotihälytyksissä ja kotirauhan suojaamissa paikoissa. Poliisilaki on uudistunut 2011 ja rikoksilta ja häiriöltä suojaaminen on pysynyt pääosin muuttumattomana muutamia poikkeuksia luukuunottamatta. Poliisilakiin on täsmennetty, että henkilö voidaan poistaa, jos on perusteltua syytä olettaa, että tämä aiheuttaisi huomattavaa häiriötä tai välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle. Perusteltua syytä olettaa sijoittuu näytöllisesti syytä epäillä ja on todennäköistä väliin, ollen lähempänä on todennäköistä –tasoa. (Halme ym, 78.)

Hallituksen esityksen 57/1994 mukaisesti säännöstä on tarkoitettu lähinnä kotihälytystilanteisiin: *Rikoksilta ja häiriöiltä suojaamista koskevan säännöksen tarkoituksena on erityisesti suojata perheitä väkivaltatilanteilta.*

Poliisi soveltaa kuitenkin säännöstä niin kotirauhan suojaamissa paikoissa kuin yleiselläkin paikalla. Säännöksessä ei erikseen rajata mihin paikkaan poliisi voi toimivaltaansa käyttää. Keskeisempänä säännöksessä on oikeushyvät, joita sillä suojellaan. Oleellista säännöstä tulkittaessa on se, että jos on perusteltua olettaa, että henkilö syyllistyy johonkin säännöksessä mainittuun oikeushyvän loukkaamiseen, voidaan tämä henkilö poistaa paikalta. Henkilö voidaan myös poistaa paikalta samaisessa tilanteessa, jos henkilön aikaisemman käytöksen perusteella on todennäköistä, että henkilö syyllistyy säännöksessä mainittuihin oikeushyvien loukkaamiseen. Lainsäädäntö mahdollistaa nykyisin sen, että henkilö voidaan poistaa, jos henkilön aikaisemman käytöksen perusteella on todennäköistä, että hän syyllistyy henkeen, terveyteen, vapauteen, kotirauhaan tai omaisuuteen liittyvään rikokseen. Ennen nykyistä säännöstä aikaisempi käytös voitiin huomioida vain YJT:tta koskevissa tapauksissa. (Halme ym 2014, 78.)

Pykälää sovelletaan siis niin, että suojeltava ja kiinniotettava ovat kaksi eri henkilöä. Kiinniotto on mahdollista ainoastaan henkilön suojaamiseksi ja vain edellä mainittujen oikeushyvien suojelemiseksi. Pykälää ei voida soveltaa muihin oikeushyviä kohdistuviin rikoksiin (Lehti 2013, 39).

On huomattava, että henkilön toiminta tulee olla aktiivista toimintaa häiriön tuottamiseksi. Tämä toiminta on sellaista, jolla aiheutetaan enemmän kuin vähäistä suurempaa vaaraa tai häiriötä. Poliisin on ennen kiinniottoa pyrittävä ratkaisemaan tilanne siten, että kiinniotto on vasta viimeinen keino (Kuokkanen 2010,16.).

3.3 Koti- ja julkisrauhan suojaaminen

Kyseinen säädös on tilastojen valossa poliisin kolmanneksi käytetyin kiinniottoperuste (PolStat). Säädöksen tarkoituksena on suojata koti- ja julkisrauhaa. Kotirauha on suojattu niin perustuslaissa kuin ihmisoikeussopimuksissa.

Poliisilaki 2 luku 5 §

Poliisimiehellä on oikeus rikoslain (39/1889) 24 luvun 11 §:ssä tarkoitetun kotirauhan tai saman luvun 3 §:ssä tarkoitetun julkisrauhan suojaaman tilan tai muun paikan haltijan tai tämän edustajan pyynnöstä poistaa henkilö, joka ilman laillista oikeutta tunkeutuu, menee salaa tai toista harhauttamalla taikka kätkeytyy sinne tai jättää noudattamatta käskyn poistua sieltä.

Poliisimiehellä on oikeus poistaa 1 momentissa tarkoitetusta tilasta tai muusta paikasta siellä luvallisesti oleskeleva henkilö, jos tämä häiritsee muiden henkilöiden kotirauhaa tai julkisrauhaa taikka aiheuttaa siellä muulla tavoin huomattavaa häiriötä ja on perusteltua syytä epäillä, että häirintä toistuu.

Jos poistamisella ei todennäköisesti voitaisi estää häiriön toistumista, poliisimiehellä on oikeus ottaa häiritsijä kiinni ja pitää tämä säilössä. Kiinni otettua saa pitää säilössä vain niin kauan kuin häiriön toistuminen on todennäköistä, kuitenkin enintään 12 tuntia kiinniottamisesta.

Lainkohdan ensimmäisessä momentissa on säädetty, että säädös koskee muita kuin koti- ja julkisuusrauhan piiriin kuuluvia henkilöitä. Yleisesti ottaen tilanne voi olla myös sellainen, että aikaisemmin kutsuttu henkilö aiheuttaakin häiriöitä, eikä suostu pyynnöistä huolimatta poistumaan. Julkisessa tilassa taas asiakas saattaa aiheuttaa häiriöitä eikä suostu poistumaan. On myös mahdollista, että säädöksen suojaamiin tiloihin on tultu salaa tai sinne on piilouduttu, eikä tunkeutuja suostu poistumaan. Momentin sisällön voidaan katsoa olevan sellainen, että häiriö on melko vähäistä. (Kuokkanen, 25.)

Kotirauhan suojaamia alueita on lueteltu Rikoslain (39/1889) 24 luvun 11 §:ssa. Kotirauhan suojaamia tiloja ja paikkoja ovat asunnot, loma-asunnot ja muut asumiseen tarkoitettut tilat, kuten hotellihuoneet, teltat, asuntovaunut ja asuttavat alukset, sekä asuintalojen porraskäytävät ja asukkaisen yksityisaluetta olevat pihat niihin välittömästi liittyvine rakennuksineen. Julkisuusrauhan suojaamat tilat ja paikat on säädetty rikoslain (39/1889) 24 luvun 3 §:ssa. Näitä ovat muun muassa virasto, liikehuoneisto, toimisto, tuotantolaitos, kokoustila taikka muu vastaava huoneisto. Hallituksen esityksen 57/1994 mukaan säädöksen tarkoituksena on turvata kotirauhan tai julkisrauhan suojaa nauttivan haltijan oikeus häiriöttömään tilan hallintaan.

Niillä ketkä kuuluvat luvallisesti tälle kotirauhan suojaamalle alueelle on oikeus vaatia henkilöä poistumaan. Tähän riittää vain yhden henkilön vaatimus, joten kaikkien asukkaiden ei tarvitse olla asiasta yksimielisiä. Lain toisessa momentissa säädetään tällaisesta luvallisesti paikalla olevan poistamisesta. Poliisi voi poistaa paikalta perheenjäsenen tai jonkun huoneiston asukkaan, jos tämä aiheuttaa häiriöitä ja on perustellusti syytä epäillä, että häiriö tulisi toistumaan. Tällöin poliisi voi ottaa asukkaan kiinni, jos poistamisella ei voida estää häiriön toistumista. (Kuokkanen,25.)

Poistaminen tapahtuu niin, että henkilöä käsketään poistumaan asunnosta vapaaehtoisesti tai vaihtoehtoisesti tämä ohjataan muualle kotirauhan piiriin kuulualta alueelta. Jos muuta vaihtoehtoa ei ole, tulee kyseeseen voimakkaammat toimenpiteet kuten kiinniotto. Poliisilla on kuitenkin säännöksen antama harkintavalta asiassa ja sen tuleekin arvioida, onko kotirauhan rikkominen tapahtunut RL 24:1:n 1 kohdan mukaan. (Ruuska 2007,163.)

Edellä mainittu säädös tulee usein kyseeseen, kun asukkaat kokevat naapureiden metelin häiritseväenä. Poliisi joutuukin usein käymään ihmisten kotona hiljentämässä kovaäänisiä

illanviettoja. Säädestä tulee myös kyseeseen silloin, kun asukas on käynyt pyytämässä naapuria hiljentämään, eikä tämä ole pyynnöistä huolimatta tähän suostunut.

Tällaisen häiriön on kuitenkin oltava huomattavaa. Häiriöksi ei lasketa päiväsaikaan esimerkiksi pianon soittamista. Häiriöksi luokitellaan huutaminen, meluaminen tai muu möykkääminen. (Ruuska 2007, 164.)

On myös huomattava, että kotirauhan alueella voi tulla myös kysymykseen muiden kiinniottooperusteiden käyttö, jos varsinaista kotirauhan rikkomista ei ole vielä tapahtunut. Esimerkiksi tilanteessa, jossa henkilön käytös viittaa siihen, että tämä syyllistyisi kotirauhan rikkomiseen, sovelletaan kiinniottoa rikoksilta ja häiriöltä suojaamiseksi 2:10§ (Kuokkanen,26.) Poistamista ei voida tehdä siis poliisilaki 2:5§:n mukaan, vaikka kotirauhan suojaamalle alueelle saapuu entuudestaan häiriötä aiheuttanut henkilö. Henkilön tulee aiheuttaa häiriöitä, ennen kuin tämä voidaan poistaa alueelta.

Poliisin toimivalta ulottuu siis paikkaan tai alueeseen, joka on kotirauhan tai julkisrauhan suojaama. Poliisin tuleekin tietää, kummasta rauhan kohteesta on kysymys ja onko tämä tila ylipäättänsä kotirauhan tai julkisrauhan suojaama. Tätä tulee myös tarkastella ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien näkökulmasta sekä myöskin rikosoikeudellisesti (Ruuska 2007,161).

4 ITÄ-UUDENMAAN POLIISILAITOS

Itä-Uudenmaan poliisilaitos käsittää 15 kuntaa Uudenmaan itä- ja keskiosissa. Sen pääpoliisiasema sijaitsee Vantaalla. Muut poliisiasemat sijaitsevat Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Loviisassa, Nurmijärvellä sekä Porvoossa. Alueella asuu noin 520 000 asukasta. Itä-Uudenmaan erityispiirteitä ovat esimerkiksi neljä vilkasta valtaväylää sekä Helsinki-Vantaan lentoasema. Muina erityispiirteinä voidaan mainita Loviisan ydinvoimala, Kilpilahden öljynjalostamo sekä Suomen suurimmat logistiikkakeskukset. (Itä-Uudenmaan poliisi 2015.)

Itä-Uudenmaan poliisilaitos on vaihtunut lokakuussa kolmesta kenttäjohtoalueesta kahteen kenttäjohtoalueeseen. Nykyinen kenttäjohtoalue on jaettu eteläiseen- ja pohjoiseen kenttäjohtoalueeseen. Eteläinen kenttäjohtoalue koostuu Vantaan ja lentoaseman alueesta ja pohjoinen kenttäjohtoalue Porvoon sekä Järvenpää – Hyvinkää kenttäjohtoalueesta.

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella suoritettiin 118 916 poliisin hälytystehtävää vuonna 2017 (PolStat). Tehtävistä 41.9% on ollut oma-aloitteisia. Vuoden 2017 tuottavuusluku (hälytystehtävät A+B / henkilötyövuodet) on 308. (Poliisi 2018e). Tuottavuudella kuvataan, kuinka monta hälytystehtävää keskimäärin yhdellä henkilötyövuodella hoidetaan.

4.1 Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen resurssit

Itä-Uudenmaan Poliisilaitoksella työskentelee yli 600 poliisia. Eteläisen ja pohjoisen kenttäjohtoalueen valvonta- ja hälytystoiminnan sektorilla toimii noin 245 poliisia. Lukuun ei ole laskettu tilannekeskuksen eikä kenttävalvonnan työntekijöitä. Eteläisen kenttäjohtoalueen arkipäivien vahvuus on 8 partiota, joista 6 partiota on Vantaalla ja 2 partiota lentokentällä. Viikonloppuisin eteläisellä kenttäjohtoalueella on 10-12 partiota. Pohjoisen kenttäjohtoalueen arkipäivien vahvuus on 9 partiota ja viikonloppuisin 12-15 partiota. (Itä-Uudenmaan poliisi 2018.)

TAULUKKO 2. Valvonta- ja hälytystoiminnan (VHT) henkilöstömäärä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella.

IUP VHT Vantaa 1	93
IUP VHT Vantaa Lentoesema	24
IUP VHT Järvenpää	47
IUP VHT Hyvinkää	40
IUP VHT Porvoo	41

Lähde: PolStat 8/2018

Kuten taulukosta 2 huomataan, on poliisien määrä jakautunut siten, että eniten resursseja on Vantaalla ja pohjoisella kenttäjohtoalueella resurssit ovat jakautuneet suhteellisen tasaisesti. Lukumäärät ovat vuoden 2018 keskiarvoja.

Henkilöstön tilanne on kokonaisuudessaan näyttäytynyt kuluvana vuonna negatiivisesti Itä-Uudellamaalla. Vantaan Sanomissa 18.8.2018 Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen apulaispäällikkö Ari Karvonen toteaa, että elokuun loppuun mennessä Itä-Uudeltamaalta on lähtenyt lähes 70 virkamiestä muualle Suomen poliisilaitoksiin tai yksityiselle sektorille. Poliisilaitoksen pääluottamusmies Ilari Kulmanen toteaa Vantaan Sanomissa poliisin tehtävien lisääntyneen, mutta poliisien lukumäärä on pysynyt samana kuin viisi vuotta sitten. Tilanteesta johtuen jopa joka kymmenes poliisitehtävä voi jäädä ajamatta ja priorisointia joudutaan tekemään joka suhteessa ja käänteessä. Kulmasen mukaan poliisin kontolle on tullut myös liikaa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä.

Loviisan sanomien pääuutisessa 8.9.2018 käsitellään myös samaista aihetta. Apulaispoliisipäällikkö Karvonen kertoo syyksi poikkeukselliseen suureen vaihtuvuuteen mm. lähialueen kilpailevat poliisilaitokset. Karvonen toteaa tällä hetkellä olevan työntekijän markkinat, joten työpaikan voi melkeinpä valita. Itä-Uudenmaan poliisilaitos on onnistunut vaihtuvuudesta huolimatta rekrytoimaan vuoden kuluessa runsaat viisikymmentä virkaa. Loviisan poliisiasemalla on pohdittu joukkopaon johtuvan resurssipulasta ja jatkuvista muutoksista. Poliisit turhautuvat, koska tehtäviä ei enää yksinkertaisesti ehditä hoitaa kunnolla.

4.2 Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen YJT-perusteiset kiinniotot 2017

TAULUKKO 3. YJT-perusteiset kiinniotot Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella 2017.

KIINNIOTTAMINEN, HENKILÖN SUOJAAMISEKSI (PoliisiL 2:2.1)	2 686
KIINNIOTTO JULKISRAUHAN PIIRIIN KUULUVIEN ALUEIDEN SUOJAAMISEKSI (PoliisiL 14:3)	0
KIINNIOTTO KOTIRAUHAN PIIRIIN KUULUVAN TILAN TAI MUUN PAIKAN SUOJAAMISEKSI (PoliisiL 2:5.3)	211
KIINNIOTTO, HAJAANTUMIS- TAI SIIRTYMISMÄÄRÄYSTÄ NISKOITTELEVAN (PoliisiL 2:9.2)	1
KIINNIOTTO, HENKILÖLLISYYDEN SELVITTÄMISEKSI (PoliisiL 2:1.3)	8
KIINNIOTTO, RIKOKSILTA JA HÄIRIÖILTÄ SUOJAAMISEKSI (PoliisiL 2:10.2)	3 250
MUUN KUIN VANGITTAVAN TAI SÄILÖÖNOTETTAVAN KIINNIOTTO, MUUN VIRANOMAISEN ETSINTÄKUULUTUS (PoliisiL 12:2)	2
VANGITTAVAN TAI SÄILÖÖNOTETTAVAN ETSINTÄKUULUTETUN KIINNIOTTO, MUUN VIRANOMAISEN ETSINTÄKUULUTUS (PoliisiL 12:1)	3
PAKKOKEINON YLEISPERUSTE(KAIKKI PK LAJIT)	6 161

Lähde: PolStat 9/2018

Kokonaisuudessaan Itä-Uudellamaalla tehtiin 6 161 YJT-perusteista kiinniottoa vuonna 2017. Kuluvana vuonna tammi-syyskuussa kiinniottoja on tehty 4 116, joten voidaan olettaa kiinniotettujen lukumäärän pysyvän suunnilleen vuoden 2017 tasolla. (Polstat.)

Kiinniottojen määrät ovat laskeneet tasaisesti Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella vuosittain, kuten muuallakin Suomessa. Käytän seuraavassa vertailussa vuoden 2017 kiinniottoilastoja, koska kuluva vuosi 2018 on vielä kesken. Kiinniottoilastot tulevat olemaan suhteellisen samassa linjassa vuoden 2017 kanssa, joten tulos on vertailukelpoinen.

4.3 Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen YJT-perusteiset kiinniotot suhteessa partioihin

Itä-Uudenmaan VHT-sektorilla työskentelee arkipäivisin noin 17 partiota, eli noin 34 poliisimestä. Päivittäin YJT-perusteisia kiinniottoja tehdään Itä-Uudenmaan alueella noin

17. Tämä saadaan jakamalla vuoden 2017 kiinniottomäärät päiviksi. Kun jaetaan partioiden ja kiinniottojen määrä toisillaan, saadaan päivittäiseksi tulokseksi kiinniotto per partio. Viikonloppuisin partiomäärä on suurempi ja tällöin suhdeluku kiinniottoihin on tietenkin pienempi. Tällöin partioille tulisi kiinniottoja noin puolet vähemmän. Lukuja tarkastellessa täytyy huomioida, että poliisin tehtävämäärät ja kiinniottot ovat suurempia viikonloppuisin kuin arkipäivinä. Tämän vuoksi on vaikea verrata kiinniottoja arkipäivien ja viikonloppujen välillä. Tulokseksi saadaan riippuen partion vahvuudesta 0,6-1 kiinniottoa päivässä.

5 HELSINGIN POLIISILAITOS

Helsingin poliisilaitos on Suomen suurin poliisiyksikkö ja väkiluvultaan Suomen toiseksi suurin poliisilaitos. Väkiluvultaan Helsinki on ylivoimaisesti Suomen suurin kaupunki. Se on jaettu kolmeen kenttäjohtoalueeseen: itäiseen, eteläiseen ja pohjoiseen. Suomen pääkaupunkina, sillä on omat erityispiirteensä, jotka vaikuttavat poliisilaitoksen toimintaan. Eteläisellä kenttäjohtoalueella järjestetään esimerkiksi paljon yleisötapahtumia ja myös mielenosoituksia alueella on runsaasti. Idässä taas on paljon kauppakeskuksia ja lähiöitä, jotka vaikuttavat osaltaan poliisitoimintaan. Pohjoisen erityispiirteitä taas ovat konsertit ja suuret urheilutapahtumat. Alueella on isoja urheilustadioneita, kuten Hartwall-areena, Telia 5G areena, Olympiastadion ja Helsingin jäähalli. Pohjoisessa sijaitsee myös presidentin virka-asunto. (Helsingin poliisi 2017.)

Eteläinen kenttäjohtoalue on rajattu idässä Vallisaareen, lännessä Hanasaareen ja pohjoisessa Tukholmankadulle. Itäinen kenttäjohtoalue on rajattu idässä Sipoon rajalle, lännessä Kulosaaren siltaan ja pohjoisessa Vantaan kaupungin rajaan. Pohjoinen kenttäjohtoalue rajoittuu idässä Vantaanjokeen, lännessä Espoon kaupungin rajaan ja etelässä Pitkäänsiltaan ja Töölönlahteen. Hälytystehtäviä Helsingin poliisilaitoksen alueella hoidetaan noin 165 000. (Helsingin Poliisi 2017.)

Hälytystehtävät lisääntyivät vuonna 2017 edellisestä vuodesta noin 2 500:lla tehtävällä. Erityisesti kasvua tapahtui A ja B tehtävien osalta. Tehtävämääräistä 42 % on ollut omaaloitteisia. Vuoden 2017 hälytystoiminnan tuottavuuslukema on 203. (Poliisi 2018f.)

5.1 Helsingin poliisilaitoksen resurssit

Helsingin poliisilaitoksen alueella työskentelee hälytys- ja valvontayksikössä kokonaisuudessaan noin 540 poliisimiestä. Kullakin kenttäjohtoalueella toimii noin 120 poliisimiestä. Hälytyspartioita jokaisella kenttäjohtoalueella on noin 5-10. Nämä vaihtelevat vuorokauden ajasta ja päivästä riippuen. Hälytystehtäviä Helsingin poliisilaitoksen alueella hoidetaan noin 165 000. (Helsingin Poliisi 2017.)

TAULUKKO 4. Valvonta- ja hälytystoiminnan (VHT) henkilöstömäärä Helsingin poliisilaitoksella 2018.

HPL VHT Itäinen	120
HPL VHT Eteläinen	120
HPL VHT Pohjoinen	120

Lähde: Helsingin Poliisi 2017.

Lukumäärät ovat keskiarvoja. PolStat ei erittele kenttäjohtoalueita eikä hälytystoimintaa erikseen, joten olen päättänyt käyttää Helsingin poliisilta saatua tietoa. Alueella on paljon poliisimiehiä, jos verrataan Helsingin poliisilaitoksen kokoa muihin Suomen poliisilaitoksiin. Kuten edellä on esitelty suuri väestömäärä ja pääkaupungin erityispiirteet vaativat aivan omanlaisensa resurssit. Helsinki on kansainvälinen kaupunki, jonka keskustassa liikkuu hyvin paljon ihmisiä pienellä alueella.

5.2 Helsingin poliisilaitoksen YJT-perusteiset kiinniotot 2017

TAULUKKO 5. YJT-perusteiset kiinniotot Helsingin poliisilaitoksella 2017.

KIINNIOTTAMINEN, HENKILÖN SUOJAAMISEKSI (PoliisiL 2:2.1)	2 987
KIINNIOTTO JULKISRAUHAN PIIRIIN KUULUVIEN ALUEIDEN SUOJAAMISEKSI (PoliisiL 14:3)	1
KIINNIOTTO KOTIRAUHAN PIIRIIN KUULUVAN TILAN TAI MUUN PAIKAN SUOJAAMISEKSI (PoliisiL 2:5.3)	215
KIINNIOTTO, HAJAANTUMIS- TAI SIIRTYMISMÄÄRÄYSTÄ NISKOITTELEVAN (PoliisiL 2:9.2)	1
KIINNIOTTO, HENKILÖLLISYYDEN SELVITTÄMISEKSI (PoliisiL 2:1.3)	2
KIINNIOTTO, RIKOKSILTA JA HÄIRIÖILTÄ SUOJAAMISEKSI (PoliisiL 2:10.2)	7 104
MUUN KUIN VANGITTAVAN TAI SÄILÖÖNOTETTAVAN KIINNIOTTO, MUUN VIRANOMAISEN ETSINTÄKUULUTUS (PoliisiL 12:2)	1
VANGITTAVAN TAI SÄILÖÖNOTETTAVAN ETSINTÄKUULUTETUN KIINNIOTTO, MUUN VIRANOMAISEN ETSINTÄKUULUTUS (PoliisiL 12:1)	0
PAKKOKEINON YLEISPERUSTE(KAIKKI PK LAJIT)	10 311

Lähde: PolStat 9/2018.

2017 Helsingin poliisilaitoksella tehtiin 10 311 YJT-perusteista kiinniottoa. Kuluva vuoden tammi-elokuussa on tehty 7 565 kiinniottoa. Näyttäisi siltä, että kiinniotot tulevat laskemaan hieman, mutta on aikaista arvioida koko vuoden kiinniotto määriä. Vuonna 2016 kiinniottoja tehtiin 10 236 (Polstat.)

5.3 Helsingin poliisilaitoksen YJT-perusteiset kiinniotot suhteessa partioihin

Helsingin poliisilaitoksen VHT-sektorilla työskentelee kaikilla kenttäjohtalueilla noin 360 poliisimiestä, joka on noin 120 partiota. Partioiden lukumäärä vaihtelee päivästä riippuen 15-30 välillä. Kuten Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella, myös Helsingin poliisilaitoksella partioita on enemmän viikonloppuisin. Päivittäin kiinniottaja tehdään keskimääräisesti noin 28. Kun jaetaan partioiden ja kiinniottojen määrä, saadaan pienimmällä partiovahvuudella kiinniottoja päivässä noin 2 per partio. Kun lasketaan kiinniotot

suhteessa suurimpaan partiomäärään, saadaan kiinniottoja noin 1 per partio. Tulokseksi saadaan siis noin 1-2 kiinniottoa päivässä per partio.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA POHDINTAA

6.1 Tulokset

TAULUKKO 6. YJT-kiinniotot Itä-Uudenmaan ja Helsingin poliisilaitoksen alueella.

	KIINNIOTTOJA / PV
ITÄ-UUDENMAAN POLIISILAITOS (KIINNIOTOT / PARTIOT)	0,6-1
HELSINGIN POLIISILAITOS (KIINNIOTOT / PARTIOT)	1-2

Lähde: Rajala 2018.

Tilastoista selviää, että kiinniottoja on tehty suhteessa partioihin enemmän Helsingin poliisilaitoksella. Olen laskenut suhdeluvun vain hälytysvalmiudessa olevien partioiden lukumäärällä, joten siinä ei huomioida esimerkiksi kenttävalvonnan tai YJT-ryhmien vahvuuksia. Tulosta tarkastellessa tulee huomioida, että luvut ovat vain keskiarvoja koko vuoden kiinniottomääristä.

6.2 Pohdintaa

Lukuja tarkastellessa tulee huomioida poliisin muut tehtävät kiinniottojen lisäksi. Hälytystehtäviä tarkastellessa Itä-Uudenmaan poliisin tuottavuuslukema (308) on korkeampi, kuin Helsingin poliisilaitoksen (203). Tämä tarkoittaa sitä, että Itä-Uudellamaalla yksittäinen poliisimies hoitaa enemmän hälytystehtäviä, kuin Helsingissä. Eroavaisuuksia selittää myös muut seikat, joita olen tuonut tutkimuksessani aikaisemmin esille. Näistä seikoista haluan nostaa erityisesti resurssit sekä etäisyydet. Todellisuudessa Helsingissä on hälytysvalmiudessa olevien partioiden tukena, aikaisemmin mainitsemani YJT-pro ryhmä, joka hoitaa näkyvää valvontaa, eikä pääsääntöisesti osallistu hälytystehtävien hoitoon.

Jussila (2018) on opinnäytetyössään käsitellyt YJT-pro toimintaa Helsingin poliisilaitoksella. Sen mukaan ryhmä helpottaa olennaisesti hälytyspartioita, jotka voivat keskittyä hälytystehtävien hoitamiseen, eikä näiden tarvitse jatkuvasti puuttua järjestyshäiriöihin. YJT-pro ryhmä on myös suuri voimavara, jos alueella tapahtuu jokin erityisen vakava tilanne. Parhaimmillaan ryhmästä voidaan irrottaa jopa 10 partiota hälytystehtävien hoitamiseen.

On myöskin huomioitava, että partioiden lukumäärät voivat jäädä alle sen, mitä jokaisella poliisilaitoksella pidetään niin sanottuna minimimäärällä. Huomasin oman työharjoitteluni aikana, ettei poistumia välttämättä voitu paikata, joten työvuoroja hoidettiin välillä niin sanotusti ”alimiehityksellä”. Poistumien vuoksi tehtäviä joudutaan priorisoimaan entistäkin enemmän.

Kiinniottoihin vaikuttavat osaltaan myös välimatka. Helsingissä on suhteessa paljon lyhyemmät välimatkat poliisivankiloihin, kuin Itä-Uudellamaalla. Tämä selittyy yksinkertaisesti alueiden kokoerolla. Työharjoittelun aikana huomasin, miten tämä konkretisoitui Itä-Uudenmaan alueella. Hyvinkään poliisivankila oli 2018 osan vuodesta remontissa, joten partiot joutuivat kuljettamaan kiinniotettuja lähimpään poliisivankilaan Järvenpään. Samanlaiseen tilanteeseen on jouduttu myös Järvenpäässä. Järvenpään poliisivankilaa on jouduttu pitämään kiinni vartioiden resurssipulan vuoksi. Tämä on johtanut siihen, että Järvenpäästä on kuljetettu kiinniotettuja joko Vantaalle tai Hyvinkään poliisivankilaan. Tämä on vaikuttanut oleellisesti kuljetuksien pituuteen ja näin ollen siihen menevä aika on ollut pois muista poliisin tehtävistä, kuten YJT:n valvonnasta. Tulevaisuudessa tilanne voi olla myös se, että Järvenpään poliisivankila suljetaan kokonaan ja mainitusta järjestelystä tulisi pysyvä.

Keskustalaispoliitikko Antti Kaikkonen on myös esittänyt huolensa tilanteesta. Kirjallisessa kysymyksessä (95/2017) Kaikkonen ottaa kantaa mahdolliseen tulevaisuudenkuvaan, jossa Itä-Uudellemaalle jäisi vain kolme täyden palvelun poliisiasemaa Porvooseen, Vantaalle ja Hyvinkäälle. Järvenpäässä tämä voisi tarkoittaa muun muassa poliisivankilan lakkauttamista. Kaikkonen painottaa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueen erityisyyttä, jotka vaativat poliisilta erityisiä valmiuksia. Alueella on muun muassa suuri lentokenttä, ydinvoimala ja öljynjalostamo. Hänen mukaan nämä

erityistarpeet ovat olleet aina tiedossa, mutta toistaiseksi poliisin haasteisiin on ydinpääkaupunkiseudulla vastattu lähinnä karsimalla palveluita Itä-Uudeltamaalta.

Tulokset ovat mielestäni linjassa siihen, että resurssien ollessa pienet joudutaan tehtäviä priorisoimaan. Priorisointi johtaa siihen, että YJT:n valvontaa ei voida tehdä yhtä tehokkaasti. Kiinniottoja on tehty Itä-Uudellamaalla vähemmän partioihin nähden, kuin Helsingissä. Tämä tukee osaltaan näkemystäni siitä, että kiinniottoja on jouduttu resurssien pienentyessä vähentämään.

6.3 Loppusanat

Erityisesti resurssit ovat näyttäneet tutkimuksessa suurena kiinniottojen tekemiseen vaikuttavana tekijänä. Henkilöstön määrä voidaan katsoa olevan keskeinen suorituskykyyn vaikuttava tekijä. Sille onkin annettu paljon painoarvoa ja samalla muiden tekijöiden vaikutus onkin jäänyt hieman taka-alalle. Tutkimusta voitaisiinkin laajentaa esimerkiksi tutkimalla poliisimiesten henkilökohtaisia eroavaisuuksia kiinniottojen tekemisessä ja miten yksittäiset poliisimiehet määrittelevät kiinnioton kynnyksen ylittymisen. Mielenkiintoista olisi myös tutkia poliisivankilojen tilannetta valtakunnallisesti ja miten eri poliisilaitoksissa välimatkojen lisääntyminen on vaikuttanut poliisin tehtävien hoitamiseen.

Tutkimuksessa on kuitenkin ollut perusteltua painottaa resurssien merkitystä. Haluankin vielä lopuksi tuoda esille poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen puheen poliisien valajuhlissa 16.11.2018. Puheessa hän tuo esille lukuisat haasteet, joiden parissa poliisi tällä hetkellä painii. Poliisin voimavarat on viritetty äärimmilleen ja vaarana on henkilöstön väsyminen ja kansalaisten luottamuksen laskeminen. Tästä huolimatta Suomi on tutkimusten mukaan maailman turvallisimman, vapain ja vakain valtio. Kokonaisuutena poliisi ja sisäinen turvallisuus ovat maailman toiseksi parhaat. Toiveikkaana Kolehmainen luo uskoa, että päättäjillä olisi myös halua säilyttää tilanne hyvänä tulevaisuudessakin. Tämän myötä Kolehmainen onkin esittänyt sisäministeriölle, että poliisien määrä tulisi vakiinnuttaa 7 850:een, joka vastaa vuosikymmenen alun tasoa.

Kuten poliisiylijohtaja Kolehmainen toteaa poliisien valajuhlissa: ”Poliisi ei ole itseään, vaan yhteiskuntaa varten.”

LÄHTEET:

Eduskunta 2017: KK 95/2017 vp. Luettavissa:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/KK_95+2017.pdf

Halme, Kimmo & Kortessalmi, Leo & Lonroth, Kaarle & Parviainen, Johanna & Rantaeskola, Satu (toim.) & Saukonniemi, Teemu & Springare, Sanna 2014: Pakkokeinolaki - Kommentaari. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu

HE 224/2010 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle poliisilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 57/1994 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle poliisilaiksi ja eräksi liittyviksi laeiksi

Hyvä elämä – turvallinen arki. Valtioneuvoston periaatepäätös sisäisen turvallisuuden strategiasta. Sisäministeriön julkaisuja 15/2017

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen komisario 2018, sähköposti 8.11.2018

Itä-Uudenmaan poliisi, Itä-Uudenmaan poliisin esittely 2015

Jussila, Harry 2018: YJT-valvonta Etelä-Suomen poliisilaitoksilla. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö

Järjestyspoliisitoiminnan tilan selvityshanke. Sisäasianministeriön julkaisusarja 57/2007

Kuokkanen, Timo 2010: ”Ottakaa varas kiinni!” Kiinnioton identiteetti. Poliisiammattikorkeakoulu. Poliisipäällystön tutkinto 14, A-osan opinnäytetyö

Lehti, Henri 2013: Poliisi ja poliisilain 11 ja 20 § perusoikeuksien turvaajina ja rajoittajina – ja kiinnioton kynnyksen määräytyminen. Helsingin yliopisto. Pro Gradu-työ

Mutttilainen, Vesa & Potila, Pauliina (toim.) 2016: Poliisin toimintaympäristö, poliisiammattikorkeakoulun katsaus. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 125

Noponen, Tanja, Poliisin suorittamat päihtyneiden säilöönnotot ja säilöönottojen asiakaskunta Helsingissä. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 43/2005

Päihtyneiden kiinniottamista, kuljettamista, kohtelua ja hoitoa selvittäneen työryhmän loppuraportti: Sisäasiainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteinen työryhmä. Sisäasiainministeriön julkaisut 5/2011

Poliisiammattikorkeakoulu: Poliisibarometri 2018

Poliisi 2020 - Poliisin pitkän aikavälin henkilöstötarpeiden suunnitelma. Sisäasiainministeriö julkaisusarja 39/2010

Poliisihallitus: Poliisin toiminta- ja talous suunnitelma 2016 - 2019 ja tulossuunnitelma 2015

POLSTAT – Poliisin tilastojärjestelmä

Suomen laki, Poliisilaki 872/2011

Suomen laki, Rikoslaki 39/1889

Tulokasopas harjoittelijalle, Helsingin poliisilaitos, 2017

Vilka, Hanna 2007: Tutki ja mittaa, määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki, Tammi

Internet-lähteet

Helsingin Sanomat 27.7.2017: ”Miksi te toitte minut tänne?” – Kun matkat poliisi-vankiloihin pidentyvät, humalainen häirikkö viedään yhä useammin putkan sijaan kotiin. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005770460.html>

Imatralainen 29.10.2014: Poliisi ei enää ehdi koulukäynneille – pahoinpitelyt lisääntyivät. Luettavissa: <https://www.imatralainen.fi/artikkeli/246453-poliisi-ei-enaahdi-koulukaynneille-pahoinpitelyt-lisaantyyvat>

Poliisiammattikorkeakoulu 2018: Tilastot koko maassa, tammi-kesäkuu. Luettavissa: https://www.polamk.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/polamkwwwstructure/72560_Mediatilasto_koko_maa_2018_tammi-kesa_lopullinen.pdf?a343df0a2ef1d588

Poliisi 2018a: Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen puhe poliisien valatilaisuudessa 16.11.2018. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/75850_Poliisiylijohtajan_Seppo_Kolehmainen_puhe_Poliisin_valatilaisuudessa_Tampere.pdf?e2a5bc0e954bd688.

Poliisi 2018b: Helsingin poliisilaitos. Ennalta estävä poliisitoiminta Helsingissä. Luettavissa: <https://www.poliisi.fi/helsinki/ennaltaestava>. Luettu. 01.11.2018

Poliisi 2018c: Yleinen järjestys ja turvallisuus. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/turvallisuus_ja_valvonta/jarjestys. Luettu 01.11.2018

Poliisi 2018d: Poliisin vuosi 2017: tilastojen valossa suunta pääosin positiivinen - toimintaolosuhteiden haasteista huolimatta. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/poliisihallitus/tiedotteet/1/0/poliisin_vuosi_2017_tilastojen_valossa_suunta_paaosin_positiivinen_-_toimintaolosuhteiden_haasteista_huolimatta_67644

Poliisi 2018e: Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toimintakertomus 2017. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/68689_Ita-Uudenmaan_pl_toimintakertomus.pdf?af4e407189aad588. Luettu: 8.11.2018

Poliisi 2018f: Helsingin poliisilaitoksen toimintakertomus 2017. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/68686_Helsingin_pl_toimintakertomus.pdf?f9893b7189aad588

Poliisi 22.04.2015: Sisä-Suomen poliisilaitos: Toiminnan tilastot tammi-maaliskuulta 2015. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/tiedotteet/1/1/sisa-suomen_poliisilaitos_toiminnan_tilastot_tammi-maaliskuulta_2015_29165

Sisäministeriö 2018: Poliisi ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Luettavissa: <https://intermin.fi/poliisiasiat/yleinen-jarjestys-ja-turvallisuus>. Luettu 24.10.2018

Sisäministeriö 13.6.2018: Poliisi priorisoi tehtäviään oikein ja onnistuu niissä hyvin. Luettavissa: https://intermin.fi/artikkeli/-/asset_publisher/poliisi-priorisoi-tehtaviaan-oikein-ja-onnistuu-niissa-hyvin

Sisäministeriö 21.8.2012: Poliisin hallintorakenneuudistus, Pora III – päälinjaukset. Luettavissa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79458/sm_342012.pdf?sequence=1&isAllowed=y

SPJL: 26.3.2018: SPJL:n jäsenet ovat kuin kansa pienoiskoossa. Luettavissa: <https://www.spjl.fi/viestinta/mediapankki/tilastoja>

SPJL 25.10.2017: Turvallisuuden ammattilaisten uupuminen on vakava riski. Luettavissa: https://www.spjl.fi/viestinta/julkaisut/lehdistotiedotteet/spjl_turvallisuuden_ammattilaisten_uupuminen_on_vakava_riski.3951.blog

Tilastokeskus 28.2.2018: Rikos- ja pakkokeinotilastot 2017. Luettavissa: https://www.tilastokeskus.fi/til/rpk/2017/14/rpk_2017_14_2018-02-28_tau_002_fi.html

Vantaan Sanomat 18.8.2018: "Tilanne on erittäin huolestuttava" – Itä-Uudellemaalle ei saada poliiseja. Luettavissa: <https://www.vantaansanomat.fi/artikkeli/695244-tilanne-on-erittain-huolestuttava-ita-uudellemaalle-ei-saada-poliiseja>